

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΩΝ ΚΩΣΤΑ ΛΑΠΑΒΙΤΣΑ ΚΑΙ ΘΟΔΩΡΟΥ ΜΑΡΙΟΛΗ
ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΓΑΒΡΗΛΙΔΗ

Στις 15 Φεβρουαρίου θα παρουσιαστούν σε ανοιχτή εκδήλωση στην Αθήνα οι προτάσεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ερευνών Κοινωνικής και Οικονομικής Πολιτικής (ΕΔΕΚΟΠ - ERENSEP). Η επιδίωξη είναι να ανοίξει με επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο η πολιτική συζήτηση για την προοπτική της αλλαγής στη χώρα. Η Ελλάδα χρειάζεται μια νέα πορεία κοινωνικής και πολιτικής ρήξης. Το ΕΔΕΚΟΠ ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 2016 με σκοπό να συμβάλει στη θεμελίωση ακριβώς αυτής της πορείας και στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Η μελέτη του ΕΔΕΚΟΠ αναδεικνύει τα αίτια της κρίσης της Ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης εστιάζοντας στην ελληνική περίπτωση. Καταδεικνύει με αναλυτικό τρόπο τη διαδικασία εξόδου της Ελλάδας από την Ευρωζώνη, στην κατεύθυνση μιας συνολικής αναμόρφωσης της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής για την ανάπτυξη, την τόνωση της απασχόλησης και την αύξηση του εισοδήματος. Η πορεία αυτή απαιτεί συνολική ρήξη με τις καταστροφι-

κές πολιτικές που ακολουθήθηκαν μέχρι σήμερα, χαράσσοντας έναν εφικτό εναλλακτικό δρόμο για τη χώρα.

Το πρόβλημα της Ελλάδας και της Ευρώπης είναι βαθύτατα κοινωνικό και πολιτικό. Οι πολιτικές της ΕΕ και της χώρας μας τις τελευταίες δεκαετίες ευνόησαν το μεγάλο κεφάλαιο και τα εύπορα στρώματα. Για να υπάρξει όμως πορεία υπέρ των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων απαιτούνται συγκεκριμένες απαντήσεις σε δύσκολα οικονομικά προβλήματα. Η αποτυχία του ΣΥΡΙΖΑ το 2015 απέδειξε ότι δεν μπορεί να υπάρξει άλλος δρόμος για τη χώρα, αν οι πολιτικές προτάσεις δεν στηρίζονται σε ψύχραιμη και τεκμηριωμένη ανάλυση και κυρίως αν δεν υπάρχει η θέληση για ρήξη.

Η αποτυχία της ΟΝΕ

Από τις αρχές του 2010, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) έχει εισέλθει σε μια περίοδο κρίσης που υποσκάπτει την ύπαρξή της αλλά και την ύπαρξη της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αναταραχή αυτή απο-

Με αφορμή
τη μελέτη του
Ευρωπαϊκού Δικτύου
Ερευνών Κοινωνικής
και Οικονομικής
Πολιτικής

τελεί συνέχεια της παγκόσμιας κρίσης του 2007-2009, που ξέσπασε αρχικά στο χρηματοπιστωτικό σύστημα των ΗΠΑ και, ενώ υποχώρησε σταδιακά σε άλλα μέρη του κόσμου, για την Ευρώπη απέκτησε μολυσματικό χαρακτήρα και διάρκεια λόγω της δυσλειτουργικής φύσης της ΟΝΕ.

Κατά τη διάρκεια της κρίσης, η Γερμανία αναδείχθηκε σε κυρίαρχη δύναμη στο πλαίσιο της ΟΝΕ, ακολουθώντας μια ιδιόμορφη πο-

λιτική «νεομερκαντισμού», που εννόησε τα συμφέροντα των μεγάλων Γερμανών εξαγωγέων σε βάρος των Γερμανών μισθωτών και του γερμανικού λαού γενικότερα. Το πραγματικό μυστικό της κρίσης της Ευρωζώνης είναι η αρχική μεταβολή της σχέσης μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας στη Γερμανία, η οποία έχει μεταστραφεί δραματικά υπέρ του κεφαλαίου, από τη σύσταση της ΟΝΕ. Με λίγα λόγια, ο γερμανικός θρίαμβος εντός της Ευ-

Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΙΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΕΚΦΡΑΣΤΗΚΕ ΜΕ ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΦΑΝΗ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ. ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΝΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΚΡΙΣΗΣ.

ρωζώνης συνίσταται στη συγκράτηση των μισθών των Γερμανών εργατών και άλλων χαμηλόμισθων στρωμάτων, σε συνθήκες ύπαρξης ενιαίου νομίσματος και ελεύθερης διακίνησης των χρηματικών κεφαλαίων.

Επιπλέον, η ΕΕ στο σύνολό της, και σε μεγάλο βαθμό κατ' εντολήν της Γερμανίας, επέβαλε σκληρές πολιτικές λιτότητας και περιστολής των μισθών, καθώς και πολιτικές ιδιωτικοποιήσεων και απορρύθμισης των αγορών, προκειμένου να εξασφαλιστεί, υποτίθεται, η ανάπτυξη. Έτσι, το κόστος της κρίσης μεταφέρθηκε στις χώρες της περιφέρειας.

Αυτές οι πολιτικές οδήγησαν την Ευρώπη σε αδιέξοδο. Το 2017 η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε παρακμή, γεγονός που σηματοδοτείται και από την απόφαση αποχώρησης της Μεγάλης Βρετανίας το 2016. Η Ευρώπη χρειάζεται επείγοντως νέες ιδέες και πρωτοβουλίες που θα έρθουν σε ρήξη με τις αποτυχημένες προσεγγίσεις των τελευταίων τεσσάρων δεκαετιών.

Η τρέχουσα κατάσταση στη χώρα

Οι κραδασμοί που προκλήθηκαν στην Ελλάδα από την κρίση της Ευρωζώνης είναι ιστορικών διαστάσεων και δεν αντανakλούν μόνο την κυκλική προσαρμογή της οικονομίας. Η σύνθεση του εργατικού δυναμικού άλλαξε δραματικά λόγω της δημιουργίας τεράστιων στρωμάτων ανέργων αλλά και εργαζομένων με μερική και προσωρινή απασχόληση, καθώς και ενός κύματος μεταναστών. Η σπατάλη του υψηλά ειδικευμένου εργατικού δυναμικού είναι πρωτοφανής και μειώνει τις προοπτικές ανάπτυξης της χώρας.

Επίσης, η ελληνική οικονομία πάσχει από βαθιές αδυναμίες στον τομέα της αποταμίευσης και των επενδύσεων. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα καταγράφει αρνητικά ποσοστά καθαρής αποταμίευσης από την ένταξη της στην ΟΝΕ. Η απώλεια ανταγωνιστικότητας τη δεκαετία του 2000 και η αδυναμία

της ελληνικής καθαρής αποταμίευσης καλύφθηκαν από τον βαρύ εξωτερικό δανεισμό, γεγονός που διευκόλυνε κάποιες επενδύσεις, προκειμένου να αποφευχθεί η κατάρρευση τη δεκαετία του 2000. Ωστόσο, όταν ξέσπασε η κρίση το 2010, η Ελλάδα αντιμετώπισε έντονες δυσκολίες πρόσβασης σε κεφάλαια από το εξωτερικό. Η έλλειψη εξωτερικού δανεισμού εκφράστηκε με μια πρωτοφανή κατάρρευση των επενδύσεων. Αυτός είναι ο κυριότερος λόγος για το σημαντικό βάθος και την επιμονή της ελληνικής κρίσης, καθώς και για τη μακροχρόνια αδυναμία της ελληνικής οικονομίας.

Η δομή της ελληνικής οικονομίας όμως παρουσιάζει περαιτέρω αδυ-

Η Ευρώπη και δη η Ελλάδα χρειάζονται επείγοντως νέες ιδέες και πρωτοβουλίες που θα έρθουν σε ρήξη με τις αποτυχημένες προσεγγίσεις των τελευταίων τεσσάρων δεκαετιών.

ναμίες. Η ανάπτυξη της Ελλάδας κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών –και ιδιαίτερα από την ένταξη της στην ΕΕ, το 1981– στηρίχτηκε σε «διεθνώς μη εμπορεύσιμα» αγαθά και υπηρεσίες σε βάρος των «διεθνώς εμπορεύσιμων». Η παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας μπορεί να συγκριθεί με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους μόνο για ορισμένα μη εμπορεύσιμα αγαθά, ιδίως στους τομείς των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, των κατασκευών και του εγχώριου εμπορίου. Μεταξύ των εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών, μόνο ο τουρισμός μπορεί να θεωρηθεί αρκετά επιτυχής. Ως εκ τούτου, η χώρα εισήγγε όλο και μεγαλύτερα ποσοστά προϊόντων υψηλής

τεχνολογίας (σε αντιδιαστολή με το εξειδικευμένο προσωπικό που διέθετε) και κατέγραφε χαμηλά ποσοστά στο ενδοκλαδικό εμπόριο σε σύγκριση με άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το αναπτυξιακό αδιέξοδο και η βιομηχανία

Οι παθογένειες της ελληνικής οικονομίας έφεραν τη χώρα σε αναπτυξιακό αδιέξοδο: κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών, η Ελλάδα ειδικεύτηκε σε προϊόντα χαμηλής και μέσης τεχνολογίας που βασίζονται σε ανειδίκευτη εργασία. Τα προϊόντα αυτά έχουν μια σχετικά χαμηλή συμβολή στην αύξηση της παραγωγικότητας και, ως εκ τούτου, δημιουργούν ένα χαμηλό ενδεχόμενο ανάπτυξης της οικονομίας στο σύνολό της. Κατά συνέπεια, η Ελλάδα μπόρεσε να σημειώσει σχετικά ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης –κυρίως στις υπηρεσίες– μόνο με εξωτερικό δανεισμό, ο οποίος με τη σειρά του περιόρισε την περαιτέρω βελτίωση της παραγωγικότητας και τις δυνατότητες ανάπτυξης. Μετά την ένταξη στην Ευρωζώνη, η χώρα βρέθηκε αντιμέτωπη με την κατάρρευση της ανταγωνιστικότητάς της λόγω της συγκράτησης των γερμανικών μισθών, η οποία την οδήγησε σε μια καταστροφική πορεία: το χρέος διογκώθηκε υπέρογκα, η ανάπτυξη επιταχύνθηκε σχετικά και οι υποβόσκουσες δομικές αδυναμίες της οικονομίας επιδεινώθηκαν. Όταν ξέσπασε η κρίση στην Ευρωζώνη, η Ελλάδα καταστράφηκε.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν επίσης η βαθιά αδυναμία του ελληνικού βιομηχανικού τομέα. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, όταν η εγχώρια ζήτηση αυξήθηκε σε μεγάλο βαθμό, η Ελλάδα αντιμετώπισε ισχυρές «διαρροές» στο εξωτερικό, οι οποίες συνέβαλαν στην αδυναμία του εξωτερικού ισοζυγίου της. Η κύρια πηγή αυτών των διαρροών ήταν ο βιομηχανικός τομέας. Η ελληνική βιομηχανία εξαρτάται από τις εισαγωγές, γεγονός που

ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ ΟΤΙ ΤΑ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΠΡΟΚΥΨΟΥΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΙΟΔΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΜΑ ΕΦΟΣΩΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ.

αντικατοπτρίζεται στην αρνητική καθαρή αποταμίευση της χώρας, ενώ είναι επίσης εξαιρετικά αδύναμη από πολλές απόψεις: ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, τομεακή καθαρή αποταμίευση, διακλαδικό και ενδοκλαδικό εμπόριο, ενεργειακή εξάρτηση από το πετρέλαιο και ούτω καθεξής. Πιο συγκεκριμένα, όπως παρουσιάζεται στη μελέτη του ΕΔΕΚΟΠ, εννέα βιομηχανικά προϊόντα είναι οι πραγματικές «μαύρες τρύπες» της ελληνικής οικονομίας όσον αφορά τις διαρροές στο εξωτερικό.

Η καταστροφή που προκλήθηκε από τις στρατηγικές «διάσωσης» μετά το 2010 –με στόχο τη μείωση των δημοσιονομικών δαπανών, την αύξηση των φόρων και τη μείωση των μισθών– συνέβη στο πλαίσιο των διαρθρωτικών αδυναμιών της οικονομίας. Η Ελλάδα

Όταν ξέσπασε η κρίση στην Ευρωζώνη, η Ελλάδα καταστράφηκε.

δεν είχε κανέναν έλεγχο επί της νομισματικής πολιτικής και, ως εκ τούτου, καμία συναλλαγματική πολιτική. Επιπλέον, η δημοσιονομική και η εισοδηματική πολιτική της καθορίστηκαν από τους δανειστές, μέσω της επιβολής αυστηρής λιτότητας. Τέλος, οι δανειστές επέβαλαν μαζικές ιδιωτικοποιήσεις χωρίς μακροπρόθεσμο σχέδιο, καθώς και την απορρύθμιση της αγοράς εργασίας και άλλων αγορών. Λαμβάνοντας υπόψη τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, οι πολιτικές αυτές παγίδευσαν τη χώρα στο «σιδερένιο κλουβί» της ύφεσης. Αντί να ανακατευθύνουν την Ελλάδα στον δρόμο της ενάρετης ανάπτυξης, η λεγόμενη «εσωτερική υποτίμηση» σε συνδυασμό με τις «διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις» κατάφερε ένα θανάσιμο

πλήγμα στην οικονομία, ειδικά στον βιομηχανικό τομέα.

Η Ελλάδα χρειάζεται μια στοχευμένη αναδιανομή εισοδήματος, σε συνδυασμό με ένα πρόγραμμα ενίσχυσης της εγχώριας ζήτησης και περιορισμού των διαρροών στο εξωτερικό. Τα μέτρα αυτά είναι αδύνατον να εφαρμοστούν στο πλαίσιο της ONE ή ακόμη και στο πλαίσιο των τρεχουσών πολιτικών της ΕΕ. Δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει ένα ζοφερό μέλλον, εκτός κι αν φύγει από την Ευρωζώνη και υιοθετήσει μια ριζικά διαφορετική πολιτική για την αναδιάρθρωση της οικονομίας της.

Σχεδιάζοντας έναν νέο δρόμο για την Ελλάδα

Η έξοδος από την Ευρωζώνη αποτελεί ένα βραχυπρόθεσμα δύσκολο εγχείρημα. Στη μελέτη του ΕΔΕΚΟΠ καταδεικνύεται ότι τα βραχυπρόθεσμα προβλήματα που αναμένεται να προκύψουν είναι διαχειρίσιμα, εφόσον υπάρχει ένας στοιχειώδης σχεδιασμός, προετοιμασία και αποφασιστικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ζωτικής σημασίας να τονιστεί ότι οι βραχυπρόθεσμες δυσκολίες δεν είναι ποτέ ένας επαρκής λόγος για

να αποφευχθεί μια πορεία δράσης με μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη για την οικονομία και την κοινωνία.

Ένα σχέδιο εξόδου δεν είναι –και δεν θα μπορούσε να είναι– ένας πλήρης κατάλογος όλων των πιθανών ενδεχομένων και αποτελεσμάτων, που θα συνοδεύονται από τα κατάλληλα πολιτικά μέτρα, όπως συχνά απαιτείται στην Ελλάδα απ’ όλους όσοι υποστηρίζουν τις στρατηγικές «διάσωσης». Είναι προφανές ότι είναι αδύνατον να εκπονηθεί ένα τέτοιο σχέδιο, όχι μόνο για την έξοδο από την ONE, αλλά και για οποιαδήποτε οικονομική πολιτική.

Το κατάλληλο σχέδιο περιλαμβάνει την περιγραφή των λογικών βημάτων που πρέπει να ακολουθήσει η Ελλάδα, με στόχο να ελαχιστοποιηθεί το κόστος της ανάκτησης της νομισματικής κυριαρχίας. Οι λεπτομέρειες του κάθε βήματος, ιδιαίτερα εκείνων που έχουν να κάνουν με τη σταθεροποίηση των τραπεζών, τον εφοδιασμό βασικών αγαθών και τη μείωση των κραδασμών στον παραγωγικό τομέα, είναι ζωτικής σημασίας, αλλά εξαρτώνται εξ ολοκλήρου από τον σχεδιασμό των πρώτων βημάτων. Η κυβέρνηση που θα αναλάβει να

Οι λεπτομέρειες του κάθε βήματος, ιδιαίτερα εκείνων που έχουν να κάνουν με τον παραγωγικό τομέα, είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη του σχεδίου εξόδου από την ΕΕ.

υλοποιήσει την εθελοντική ενέργεια της εξόδου πρέπει να ανακοινώσει ότι:

- Αναστέλλονται οι εξωτερικές πληρωμές του χρέους.
 - Αναστέλλεται η συμμετοχή της Ελλάδας στην ONE.
 - Η Ελληνική Κεντρική Τράπεζα τίθεται υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης και όλες οι τραπεζικές εργασίες και οι χρηματοπιστωτικές αγορές τίθενται υπό τον έλεγχο Δημόσιου Επίτροπου με ευρύτατη πληρεξουσιότητα.
 - Το σύστημα ελέγχου των κεφαλαικών ροών και των τραπεζικών πράξεων που τέθηκε σε ισχύ το 2015 θα προσαρμοστεί και θα συνεχιστεί για ένα επιπλέον χρονικό διάστημα, έως ότου εξομαλυνθεί η κατάσταση της οικονομίας.
 - Όλοι οι λογαριασμοί και όλες οι οφειλές στο ελληνικό σύστημα πληρωμών που διέπονται από την εθνική νομοθεσία θα μετατραπούν στο νέο νόμισμα με ισοτιμία 1:1.
 - Η κυβέρνηση δεσμεύεται να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς όλους τους παράγοντες της εγχώριας οικονομίας.
- Τα αναλυτικά ευρήματα της μελέτης καταδεικνύουν ότι η ανάκτηση της νομισματικής κυριαρχίας θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα

λόγω της αυτόνομης παροχής ρευστότητας στην οικονομία, ενώ η υποτίμηση του νέου νομίσματος θα έχει έντονα θετική επίδραση στις διεθνείς συναλλαγές της Ελλάδας. Τέλος, η στάση πληρωμών του δημόσιου χρέους και το αίτημα για βαθιά διαγραφή του θα απελευθερώσουν τη χώρα από τη «Λερναία Ύδρα» της εξυπηρέτησης του χρέους.

Η έξοδος από την ΟΝΕ είναι ένα μόνο μέρος της κατάλληλης μεσοπρόθεσμης αναπτυξιακής στρατηγικής για τη χώρα. Η Ελλάδα πρέπει να υιοθετήσει μια πολιτική ενίσχυσης της εγχώριας ζήτησης, ενισχύοντας αρχικά τη δημόσια κατανάλωση και τις δημόσιες επενδύσεις. Η μελέτη του ΕΔΕΚΟΠ δείχνει ότι μια σειρά από υπηρεσίες (και όχι βιομηχανικά προϊόντα) είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για τον σκοπό αυτό. Αποδεικνύεται επίσης ότι υπάρχει ένα ευρύτερο φάσμα γεωργικών και βιομηχανικών πρώτων υλών –αλλά και υπηρεσιών– στο οποίο πρέπει να εστιαστούν αρχικά οι πολιτικές για την ενίσχυση των εξαγωγών και τον περιορισμό των εισαγωγών.

Η τόνωση της ζήτησης, μέσω της δημοσιονομικής δαπάνης, θα χρηματοδοτηθεί σε πρώτη φάση με την έκδοση χρήματος, αφού αποκατασταθεί η νομισματική κυριαρχία. Ο κίνδυνος πληθωρισμού είναι ελάχιστος. Η ζήτηση θα πρέπει επίσης να ενισχυθεί με την αναπροσαρμογή του φορολογικού συστήματος σε προοδευτικότερη κατεύθυνση και με τη μείωση της υπέρμετρης επιβάρυνσης που προκάλεσαν οι στρατηγικές «διάσωσης».

Στη βάση αυτή, η Ελλάδα θα πρέπει να υιοθετήσει μια βιομηχανική στρατηγική, προκειμένου να αλλάξει τη δομή της οικονομίας της. Η μελέτη του ΕΔΕΚΟΠ προσδιορίζει μια σειρά κλάδων που είναι οι πλέον κατάλληλοι για την άσκηση βιομηχανικής πολιτικής, βελτιώνοντας την καθαρή αποταμίευση της χώρας και βοηθώντας τη να εισέλθει σε έναν ενάρετο κύκλο ανάπτυξης και απασχόλησης. Ο γεωργικός το-

Η ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΘΑ ΕΧΕΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

μέας θα πρέπει να συνδεθεί στενά με τη βιομηχανία.

Τέλος, μια χώρα, στην τραγική κατάσταση που βρίσκεται σήμερα η Ελλάδα, χρειάζεται να προβεί σε μεταρρυθμίσεις πέραν του άμεσου αναπροσανατολισμού της οικο-

Η σπατάλη του υψηλά ειδικευμένου εργατικού δυναμικού είναι πρωτοφανής και μειώνει τις προοπτικές ανάπτυξης της χώρας.

νομικής της πολιτικής. Θα πρέπει να πραγματοποιηθούν μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, στη δημόσια διοίκηση και σε άλλους τομείς της κοινωνικής οργάνωσης. Η Ελλάδα χρειάζεται μια συνολική επανεξισορρόπηση της κοινωνίας και της πολιτείας προς το συμφέρον της μισθωτής εργασίας, των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και των μικρών και μεσαίων αγροτών.

Κοινωνική αναγέννηση με εφικτούς όρους

Η μελέτη αυτή αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια ανάλυσης και διαμόρφωσης της εναλλακτικής στρατηγικής που χρειάζεται η Ελλάδα. Πρώτη προσπάθεια, αλλά αποφασιστική: διότι προσδιορίζει ποιοτικά και ποσοτικά την κατεύθυνση, την ιεράρχηση και το εύρος των μεταβολών που πρέπει να συντελέσουν. Βεβαίως, υπάρχουν σημαντικά περαιτέρω ζητήματα που πρέπει να εξεταστούν σε βάθος, συμπεριλαμβανομένης της αναδιάρθρωσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε δημόσια βάση και, πάνω απ' όλα, της αναδιάρθρωσης της δημόσιας διοίκησης, προκειμένου να δημιουργηθεί μια νέα σχέση μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Αυτή είναι δουλειά που θα γίνει το αμέσως επόμενο διάστημα.

Η παρούσα μελέτη του ΕΔΕΚΟΠ εντοπίζει τις μακροοικονομικές και κλαδικές πολιτικές που θα πρέπει να υιοθετηθούν, καθώς και την απαιτούμενη διαρθρωτική εξισορρόπηση της οικονομίας. Τεκμηριώνει μια νέα πορεία, όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά και για άλλες χώρες της περιφέρειας της Ευρωζώνης. Προσφέρει τη βάση για πολιτικές πρωτοβουλίες που μπορούν να οδηγήσουν σε κοινωνική αναγέννηση με εφικτούς και τεκμηριωμένους όρους. Ανοίγει έναν δημόσιο διάλογο σε μια στιγμή που η ελληνική κοινωνία παρακολουθεί το μαρτύριο των αξιολογήσεων και τις συνεχείς περιδινήσεις ενός προγράμματος που η πλειοψηφία έχει πλέον καταλάβει ότι απέτυχε παταγωδώς. ■